

Informácia o plnení odporúčaní vyplývajúcich z partnerského hodnotenia Výboru OECD pre rozvojovú pomoc

Hodnotiace zasadnutie Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „výbor OECD/DAC“)¹ konané 26. septembra 2018 ukončilo historicky prvý proces partnerského hodnotenia (tzv. „Peer Review“, ďalej len „hodnotenie“) rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) od jej vstupu do výboru OECD/DAC v roku 2013. Oficiálnym výstupom hodnotenia je verejne dostupná publikácia Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“)², ktorá sa skladá z analytickej správy sekretariátu OECD a politicko-hodnotiacej správy obsahujúcej hlavné zistenia vrátane trinástich odporúčaní výboru OECD/DAC pre zlepšovanie vnútorného chodu i vonkajších výsledkov systému oficiálnej rozvojovej pomoci SR (ďalej len „ODA SR“). OECD/DAC správu schválil 2. októbra 2018 a slovenská verejnosť sa s ňou oboznámila za účasti zástupcov OECD dňa 24. apríla 2019 na konferencii „*Quo vadis SlovakAid? – Rozvojová spolupráca SR a odporúčania OECD*“.

Uznesením vlády SR (ďalej len „SR“) č. 330 zo dňa 3. júla 2019 bol prijatý materiál „*Správa o výsledkoch a odporúčaní vyplývajúcich z partnerského hodnotenia Výboru OECD pre rozvojovú pomoc*“. V bode B.3. uznesenia vláda uložila ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR úlohu vypracovať a predložiť na rokovanie vlády priebežné hodnotenie plnenia odporúčaní vyplývajúcich z partnerského hodnotenia OECD/DAC – a to každoročne³ v termíne do 30. júna. K plneniu záväzkov voči OECD vrátane odporúčaní OECD/DAC sa opakovane zaviazala aj vláda SR v programových vyhláseniach vlády od roku 2016.

Aj v roku 2024 sa najväčším prijímateľom dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR stala Ukrajina, pričom prioritou ODA SR za posledný rok bola predovšetkým snaha o výraznejšie zapojenie podnikateľského sektora do rozvojovej spolupráce. Začiatkom roka 2025 sa zároveň začalo druhé hodnotenie rozvojovej spolupráce SR zo strany OECD/DAC, ktoré bude ukončené v priebehu 2. polroka 2025 zverejnením hodnotiacej správy obsahujúcej nové odporúčania. Šiesta informácia o priebežnom plnení odporúčaní z hodnotenia OECD z roku 2018 sa preto predkladá ako aktualizácia materiálu UV-25421/2024, ktorý vláda SR vzala na vedomie 19. júna 2024 a zároveň ako záverečné hodnotenie plnenia odporúčaní vyplývajúcich z partnerského hodnotenia OECD/DAC z roku 2018.

Medzi hlavné odporúčania výboru OECD/DAC z roku 2018 patrí potreba posilnenia koordinačnej funkcie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“) v oblasti rozvojovej spolupráce, lepšieho personálneho zabezpečenia rozvojových aktérov SR – osobitne štátnej správy, vytvorenia plánu pre splnenie a sledovanie záväzku venovať do roku 2030 na ODA SR výdavky vo výške 0,33 % hrubého národného

¹ Výbor združuje tridsaťtri najvplyvnejších svetových donorov vrátane Európskej únie, ktorí sa pravidelne stretávajú za účelom koordinácie a zlepšovania fungovania vlastných rozvojových politík. Výbor vykonáva okrem iného pravidelné partnerské hodnotenie systému rozvojovej spolupráce každého člena v päťročných intervaloch s tým, že v polčase sa uskutočňuje tzv. strednodobé hodnotenie (*mid-term review*).

² OECD (2019), OECD Development Co-operation Peer Reviews: Slovak Republic 2019, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264312326-en>

³ Vláda SR vzala na vedomie päť predbežných hodnotení:

materiál <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25020/1> v roku 2020,

materiál <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26191/1> v roku 2021,

materiál <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27442/1> v roku 2022,

materiál <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28576/1> v roku 2023,

a materiál <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29679/1> v roku 2024.

dôchodku SR (ďalej len „HND“), či zavedenie dlhodobých finančných partnerstiev s implementačnými partnermi (tzv. strategické partnerstvá). Dôležitou oblasťou je tiež zavádzanie procesov manažmentu rizika a riadenia na základe výsledkov, skvalitnenie súčasného mechanizmu poskytovania humanitárnej pomoci, vypracovanie stratégie humanitárnej pomoci, posilnenie nezávislosti funkcií evaluácie a auditu a zvyšovanie podielu neviazanej pomoci na celkovom bilaterálnom portfóliu ODA SR.

Plnením odporúčaní OECD/DAC je v zmysle uznesenia vlády SR č. 330/2019 poverených päť ministerstiev SR (Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo financií SR, MZVEZ SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR) a ďalších deväť ministerstiev sa na ich plnení spolupodieľa. Uplatňuje sa pri tom koordinovaný prístup a spolupráca so všetkými relevantnými partnermi, vrátane iných verejných organizácií i mimovládnych rozvojových organizácií. Jeho predmetom sú všetky odporúčania z hodnotenia OECD. K júnu 2025 je možné konštatovať, že tri odporúčania sú splnené, sedem je čiastočne splnených a tri sú nesplnené.

Hlavnou príčinou nesplnenia troch odporúčaní je pretrvávajúca nominálna stagnácia verejno-rozpočtových zdrojov ODA SR. SR naďalej výrazne zaostáva za svojim medzinárodným záväzkom vynakladať na rozvojovú spoluprácu 0,33% svojho HND. SR na oficiálnu rozvojovú pomoc vrátane humanitárnej pomoci vynakladá len 0,15 % HND (predbežný údaj za rok 2024), čo v roku 2024 predstavovalo 184,9 mil. eur. Pre porovnanie, priemer členských krajín Európskej únie (ďalej len „EÚ“) je 0,47 % a u členov OECD/DAC (SR je členom od roku 2013) je to 0,33%. Nízka alokácia zdrojov na rozvojovú spoluprácu naprieč rezortmi a inštitúciami SR spôsobuje najmä nízky súhrnný i jednotkový objem podporenej rozvojovej spolupráce, nedostatok ľudských zdrojov osobitne požadovaný pri zvládaní náporových humanitárnych a iných situácií, a zároveň obmedzuje schopnosť ustúpiť od subjektovej viazanosti ODA SR pre slovenských implementačných partnerov. Nová Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2025 – 2030 (ďalej len „stratégia“) potvrdila ambíciu postupného navyšovania celkového objemu ODA SR za účelom približovania sa k plneniu svojho medzinárodného záväzku.

Napĺňajúc cieľ zlepšiť koncentráciu zdrojov SR využívaných na rozvojovú spoluprácu pokračovala nová stratégia v teritoriálnom zužovaní prostredníctvom zníženia počtu partnerských krajín z pôvodných 24 na 19. V rámci nich sa okrem programových a partnerských krajín uvádza aj tzv. krajina s osobitnými potrebami, ktorou bude v období rokov 2025 - 2030 Ukrajina. Programové krajiny zostali nezmenené (Moldavsko, Keňa, Gruzínsko). Výzvy Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (ďalej len „SAMRS“) boli aj v roku 2025 zamerané na sedem krajín (tri tzv. programové krajiny a štyri krajiny so závažnými humanitárnymi potrebami). Novinkou v rámci novej stratégie je zavedenie tematického programu GREEN zameraného na životné prostredie, zmenu klímy a obehovú ekonomiku. V roku 2025 bola vyhlásená pilotná výzva na program GREEN určená výlučne pre programové krajiny. V programových krajinách bola pomoc naďalej zacielená len na menej rozvinuté regióny týchto krajín. Od roku 2022 pri rozhodovaní o podpore projektových návrhov sú dôraznejšie zohľadňované prierezové otázky určené stratégiou (Životné prostredie a zmena klímy; Rovnosť žien a mužov), pri vyhodnocovaní projektov sa požadujú výstupy s vyššou merateľnosťou podľa rôznych ukazovateľov udržateľného rozvoja a uplatňuje sa metodickjší prístup k monitorovaniu a vyhodnocovaniu implementácie projektov.

Medzi hlavné úspechy za predošlé obdobia patrí prijatie stratégií SR pre rozvojovú spoluprácu na roky 2021 – 2023 predĺženými do roku 2024 s jej tromi programovými partnerskými krajinami (Moldavsko, Keňa, Gruzínsko); posilnenie činnosti Koordinačného výboru pre rozvojovú spoluprácu SR prostredníctvom pracovných skupín zriadených v roku 2020; implementácia širšej ponuky nástrojov MZVEZ SR a Ministerstva financií SR (ďalej len „MF

SR“) na zapájanie podnikateľov do rozvojovej spolupráce podľa typu intervencií a veľkosti projektov; vypracovanie novej stratégie a dosahovanie vyššieho stupňa koherencie medzi rozvojovou spolupracou a humanitárnou pomocou SR. Po úspešnom ukončení hĺbkového auditu Európskej komisie (ďalej len „EK“) tzv. „*Pillar Assesment*“ v roku 2020 začala SAMRS vo februári 2022 s manažovaním rozvojových prostriedkov EÚ v rámci svojho prvého projektu delegovanej rozvojovej spolupráce EÚ v Moldavsku. Projekt bol v roku 2024 úspešne ukončený. V roku 2022 vstúpila SAMRS do realizácie Iniciatívy Tím Európa (Team Europe Initiative) v Keni a Južnej Afrike pod názvom „Investing in Young Businesses in Africa“. V roku 2023 sa SAMRS zapojila do realizácie v poradí tretieho projektu delegovanej spolupráce EÚ zameraného na integráciu srbského trhového prostredia do vnútorného trhu EÚ a v roku 2024 začala SAMRS s realizáciou už v poradí štvrtého projektu delegovanej spolupráce EÚ zameraného na zlepšenie kvality ovzdušia v Gruzínsku. Exportno-importná banka SR (ďalej len „EXIMBANKA SR“) úspešne ukončila rovnaký hĺbkový audit v decembri 2021. K prvej synergii oboch certifikovaných organizácií došlo začiatkom roka 2025, kedy EK schválila spoločnú žiadosť SAMRS a EXIMBANKY SR o poskytnutie záruk a prostriedkov na granty a technickú pomoc na projekty v energetickej oblasti na Ukrajine v celkovej sume 101 mil. eur.

V októbri 2024 bola ukončená záverečná evaluácia Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023, ktorá bola uznesením vlády č. 620/2023 z 20. novembra 2023 predĺžená o jeden rok, do 31. decembra 2024. Hlavným cieľom evaluácie bolo získať nezávislé a objektívne podložené informácie využiteľné pri rozhodovaní o budúcom smerovaní a spôsobe realizácie rozvojovej spolupráce SR osobitne s dôrazom na prípravu novej stratégie do roku 2030.

Zoznam trinástich odporúčaní z partnerského hodnotenia OECD/DAC

1. Slovenská republika by mala zaistiť, aby jej ďalšia strednodobá stratégia bola uznaná ako rámec pre všetky činnosti rozvojovej spolupráce na všetkých úrovniach verejnej správy a aby opätovne potvrdila úlohu MZVEZ SR ako národného koordinátora rozvojovej spolupráce.
2. Strednodobá stratégia, ako ústredná koncepcia rozvojovej politiky by mala:
 - (a) vytvoriť jasné prepojenie medzi programom rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky a národnou stratégiou rozvoja do roku 2030, ako aj Národným investičným plánom
 - (b) jasne vysvetliť komparatívnu výhodu Slovenskej republiky
 - (c) označiť zásady a normy, a to aj v otázkach znižovania chudoby a v prierezových témach, ktoré sa majú uplatňovať cez všetky kanály rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky.
3. Slovenská republika by mala vytvoriť spoločné nástroje hodnotenia, monitorovania a vykazovania, ktoré sa budú používať na všetkých úrovniach verejnej správy, aby zaistila konzistentnú implementáciu strednodobej stratégie.
4. Slovenská republika by si mala vytvoriť obmedzený počet stratégií, a to najmä pre partnerstvá so súkromným sektorom a humanitárnu pomoc, aby objasnila a posilnila implementáciu svojej politiky.
5. Slovenská republika by mala posilniť transparentnosť zverejnením kritérií, ktoré používa na výber svojich multilaterálnych partnerov.
6. Slovenská republika by mala vytvoriť lepšie prepojenia medzi svojou rozvojovou spolupracou a svojimi prioritami zahraničnej politiky na podporu mieru a bezpečnosti.
7. Slovenská republika by mala prehodnotiť právne požiadavky, ktoré obmedzujú poskytovanie grantov len na slovenské subjekty, aby sa dosiahol ďalší pokrok pri uvoľňovaní viazanosti svojej ODA v súlade s jej medzinárodnými záväzkami.
8. Slovenská republika by mala zvyšovanie rozpočtu na oficiálnu rozvojovú pomoc premietnuť do ľudských zdrojov príslušných inštitúcií v Bratislave a na kľúčových veľvyslanectvách.
9. Slovenská republika by mala vytvoriť plán pre splnenie a sledovanie svojho záväzku venovať 0,33 % svojho hrubého národného dôchodku na ODA do roku 2030.
10. Slovenská republika by si mala určiť bilaterálne prioritné krajiny a vytvoriť stratégie rozvojovej spolupráce v týchto krajinách za účelom dosiahnutia merateľných a časovo viazaných výsledkov odpovedajúcich prioritám partnerskej krajiny.
11. Slovenská republika by mala vytvoriť rozvojové modalitty tak, aby partnerom poskytovala predvídateľné financovanie ako súčasť dohôd o dlhodobom a strategickom partnerstve, a to aj pre humanitárnu pomoc.
12. Slovenská republika by mala posilniť svoje systémy tak, aby umožňovali externý dohľad nad jej programami a politikami, vrátane nezávislého hodnotenia.
13. Slovenská republika by mala zaviesť riadenie založené na výsledkoch, aby sa zaistilo, že všetky stratégie a zásahy smerujú k plneniu vopred určených výsledkov v oblasti rozvoja.

**Plnenie jednotlivých odporúčaní z partnerského hodnotenia OECD/DAC
za obdobie jún 2024 – jún 2025**

- 1. SR by mala zaistiť, aby jej ďalšia strednodobá stratégia bola uznaná ako rámec pre všetky činnosti rozvojovej spolupráce na všetkých úrovniach verejnej správy a aby opätovne potvrdila úlohu MZVEZ SR ako národného koordinátora rozvojovej spolupráce**

Gestor: MZVEZ SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo dopravy SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI SR, predtým Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu - ÚPVII SR).

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 bola prijatá uznesením vlády SR č. 40 dňa 30. januára 2019 a uznesením vlády SR č. 620/2023 z 20. novembra 2023 bola predĺžená o jeden rok, do 31. decembra 2024.

Dňa 15. januára 2025 bola vládou SR schválená nová Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2025 – 2030. Nová stratégia reflektuje zistenia a odporúčania vyplývajúce z hodnotenia systému rozvojovej spolupráce SR zo strany OECD/DAC, ktoré prebehlo v roku 2018 a opätovne potvrdzuje úlohu MZVEZ SR ako národného koordinátora rozvojovej spolupráce.

Pokiaľ ide o teritoriálne a sektorové priority, strategické smerovanie a využívanie nástrojov rozvojovej spolupráce, sa ministerstvá a ďalší aktéri rozvojovej spolupráce väčšinou riadia aktuálnou stratégiou. Menej zreteľný bol pokrok v dodržiavaní strategických úloh súvisiacich so zvyšovaním efektívnosti slovenskej ODA, ako sú plánovací proces a príprava aktivít. Komunikácia medzi MZVEZ SR a ostatnými ministerstvami o plánovaní a príprave na nasledujúci rok prebieha len prostredníctvom vypracovania formálneho dokumentu - Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce na príslušný rok, pričom o konkrétnych aktivitách jednotlivých aktérov sa MZVEZ SR dozvedá až ex post pri zbere údajov v súvislosti so štatistickým vykazovaním ODA SR do OECD. To znamená zníženú možnosť koordinácie v procese prípravy a následne nižšiu súdržnosť s celkovou stratégiou.

Dôležité rozhodnutia v oblasti ODA sú prijímané na ročnej báze v úzkej konzultácii v rámci Koordinačného výboru pre rozvojovú spoluprácu SR (ďalej „KV SR“), v ktorom sú jednotlivé rezorty zastúpené na úrovni štátnych tajomníkov a ktorému predsedá MZVEZ SR. V pôsobnosti KV SR pôsobia tri pracovné skupiny. Pracovná skupina pre prípravu piatej strednodobej stratégie ODA SR pôsobila s vysokou intenzitou od januára 2023. Pracovná skupina rieši aj viaceré odporúčania OECD a vytvára podmienky pre pokrok metodického charakteru na medzirezortnej úrovni, napríklad v oblasti riadenia ODA založeného na výsledkoch. Činnosť pracovnej skupiny po schválení novej stratégie sa zamerala na prípravu Akčného plánu implementácie samotnej stratégie.

Činnosť pracovnej skupiny pre zefektívňovanie humanitárnej pomoci do zahraničia bola počnúc rokom 2022 prispôbená prebiehajúcej bezpečnostno-humanitárnej kríze na Ukrajine. Pracovná skupina pre posudzovanie rozvojového aspektu projektových návrhov zvýhodnených vývozných úverov zasadá podľa stavu prípravy týchto projektov.

Odporúčanie č. 1 je čiastočne splnené.

2. Strednodobá stratégia, ako ústredná koncepcia rozvojovej politiky by mala:
A) vytvoriť jasné prepojenie medzi programom rozvojovej spolupráce SR a národnou stratégiou rozvoja do roku 2030, ako aj Národným investičným plánom

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len „MIRRI SR“)

Uznesením vlády SR č. 41 zo dňa 20. januára 2021 vstúpil do platnosti materiál MIRRI SR s názvom „Vízia a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky - Slovensko 2030“ (ďalej len „Vízia 2030“). Je to hlavný strategický dokument pre implementáciu Agendy 2030 na internej úrovni a vychádza zo 6 národných priorít schválených v roku 2018. Dokument bol vytvorený na základe niekoľkomesačného participatívneho procesu jeho prípravy expertmi z rôznych oblastí exekutívy, samosprávy, mimovládnych organizácií, akademickej obce aj podnikateľského prostredia. Predmetné uznesenie vlády ukladá rezortom postupovať pri príprave a aktualizácii odvetvových strategických dokumentov v súlade s Víziou 2030. Externá dimenzia implementácie Agendy 2030 sa od roku 2017 riadi „Konceptiou implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí“. Ciele rozvojovej spolupráce SR definované v stratégii vychádzajú zo štyroch kľúčových oblastí implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí definovaných v Konceptii implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí a zo šiestich národných priorít implementácie Agendy 2030 naviazaných na ciele udržateľného rozvoja (ďalej len „SDGs“).

Súčasťou druhého dobrovoľného národného hodnotenia SR v oblasti SDGs v rámci Hospodárskej a sociálnej rady Organizácie Spojených národov (ďalej len „ECOSOC“) v roku 2023 bolo hodnotenie pôsobenia SR na medzinárodnom napĺňaní týchto cieľov prostredníctvom ODA SR.

B) jasne vysvetliť komparatívnu výhodu Slovenskej republiky

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

O aktívne využívanie pre SR špecifických expertíz sa MZVEZ SR usiluje prostredníctvom nástroja poskytovanie vedomostí a skúseností, tzv. „Sharing Slovak Expertise“ (SSE). Tematické zameranie aktivít a projektov SSE je rôznorodé a ovplyvnené záujmami a potrebami partnerskej krajiny. Celosvetová pandémia koronavírusu v rokoch 2020 - 2022 zásadne poznačila možnosti realizácie projektov SSE, ktorých ťažisko spočíva vo výmene vedomostí a skúseností pri osobných stretnutiach, vyslaniach, rokovaníach a konferenciách rôznych expertov. Postupne sa však tento nástroj rozvojovej spolupráce SR opäť naštartoval. V priebehu rokov 2019 - 2024 bolo celkovo zrealizovaných 36 projektov.

V čase prípravy novej stratégie prebiehala aj diskusia relevantných aktérov o identifikácii komparatívnej výhody SR aj na základe doterajších aktivít a hĺbky expertízy v jednotlivých oblastiach. Napriek tomu, že nedošlo ku konkrétnemu záveru, bola identifikovaná širšia oblasť,

v ktorej SR vie partnerským krajinám odovzdať relevantné skúsenosti, ktoré môžu výrazne prispievať k ich rozvoju. Nová stratégia zaviedla nový tematický program GREEN zameraný na životné prostredie, zmenu klímy a obehovú ekonomiku. Cieľom zavedenia tohto tematického programu je viac koncentrovať doterajšie sektorové zameranie rozvojových aktivít, poskytnúť tejto téme predvídateľnejšiu podporu v širšom časovom rámci, zlepšiť merateľnosť výsledkov a jasnejšie definovať témy, v ktorých má SR komparatívnu výhodu a expertízu. Program bude realizovaný najmä prostredníctvom samostatných dotačných výziev SAMRS, ako aj prostredníctvom aktivít jednotlivých aktérov ODA SR. V roku 2025 bola v rámci programu GREEN vyhlásená zo strany SAMRS pilotná výzva určená pre programové krajiny.

C) označiť zásady a normy, a to aj v otázkach znižovania chudoby a v prierezo­vých témach, ktoré sa majú uplatňovať vo všetkých aktivitách rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

V reakcii na uvedené odporúčanie MZVEZ SR v roku 2021 v spolupráci s Rozvojovým programom OSN (ďalej len „UNDP“), externými odborníkmi a ďalšími partnermi zabezpečilo vypracovanie príručiek k implementácii prierezo­vých tém, ktoré sa majú uplatňovať pri všetkých rozvojových intervenciách v súlade so stratégiou. Prvou prierezo­vou témou je „Životné prostredie a zmena klímy“, druhou „Rovnosť žien a mužov“. Príručky poskytujú návod a odporúčanie pre systematické integrovanie prierezo­vých tém do procesu plánovania, riadenia, implementácie a hodnotenia aktivít rozvojovej spolupráce SR. Prierezo­vé témy sú taktiež predmetom každoročne aktualizovaných metodických usmernení⁴ SAMRS, ako aj školení pre relevantných aktérov rozvojovej spolupráce.

V nadväznosti na rozsiahlu spätnú väzbu a operatívne usmernenia od SAMRS smerom k súčasným ako aj potenciálnym partnerom sa podarilo štandardizovať požiadavky na predkladanie analýzy vplyvu na životné prostredie a na rovnosť žien a mužov v rámci návrhov projektov rozvojovej spolupráce, a to prostredníctvom záväzných kontrolných zoznamov. Adekvátnosť miery uplatnenia prierezo­vých tém je jedným z hodnotiacich kritérií pri rozhodovaní o podpore predmetných návrhov.

V prípade znižovania chudoby bude potrebné jasnejšie definovať zameranie SR na túto oblasť, čo si vyžaduje diskusiu so zapojením relevantných slovenských rozvojových aktérov vrátane mimovládnych organizácií. V roku 2022 SAMRS v tejto súvislosti v rámci dotačných výziev zaviedla kritérium oprávnenosti z teritoriálneho hľadiska, podľa ktorého sú regióny prijímajúcich krajín, ktoré preyšujú priemernú úroveň hospodárskych príjmov predmetnej krajiny, z podpory prakticky vylúčené. Zaviedla tiež výsledkové indikátory, ktoré vyhodnocujú koncové vplyvy projektov na najzraniteľnejšiu populáciu prijímajúcej krajiny.

Odporúčanie č. 2 je čiastočne splnené.

⁴ https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2025/03/Metodicke_usmernenie_k_prierezovym_temam_2025.pdf

3. Slovenská republika by mala vytvoriť spoločné nástroje hodnotenia, monitorovania a vykazovania, ktoré sa budú používať na všetkých úrovniach verejnej správy, aby zaisťovala konzistentnú implementáciu strednodobej stratégie

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo dopravy SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Základný rámec monitoringu a evaluácie stanovuje Stratégia monitorovania a evaluácie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR, ktorá bola prijatá v roku 2014. Monitoring a kontrolu projektových aktivít realizuje SAMRS v spolupráci s MZVEZ SR a zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí. V zmysle zmlúv o poskytnutí dotácie na rozvojové projekty realizujú monitoring aj samotní príjemcovia dotácií. Evaluácie sú realizované externými subjektmi s relevantnými skúsenosťami v oblasti hodnotenia rozvojovej spolupráce. Monitoring a evaluáciu môžu vykonávať aj ostatní aktéri zapojení do ODA SR, a to samostatne, prostredníctvom implementačného partnera alebo externého hodnotiteľa. Evaluačné správy sú následne zverejňované na stránke SAMRS aj MZVEZ SR s cieľom zvýšenia transparentnosti.

Štatistické vykazovanie rozvojovej spolupráce SR vykonáva MZVEZ SR ako národný koordinátor na základe zberu dát od ostatných ministerstiev a aktérov zapojených do realizácie ODA SR. Údaje sú každoročne vykazované do OECD a taktiež vláde SR formou výročných správ ODA SR, ktoré sú následne zverejňované na webovej stránke SAMRS⁵.

Napriek vyššie uvedeným pokrokom naďalej absentuje koordinovaný a jednotný postup v rámci hodnotenia a monitorovania naprieč aktérmi zapojenými do ODA SR, ktorý by prispel ku konzistentnejšej implementácii stratégie.

Opatrenie č. 3 je čiastočne splnené.

4. Slovenská republika by mala prijať obmedzený počet stratégií, a to najmä pre partnerstvá so súkromným sektorom a humanitárnu pomoc, aby objasnila a posilnila implementáciu svojej politiky

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo vnútra SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Predchádzajúca ako aj súčasná stratégia obsahujú základný strategický rámec poskytovania humanitárnej pomoci aj vytvárania partnerstiev s podnikateľským sektorom v rozvojovej spolupráci.

⁵ [Výročné správy - SlovakAid](#)

Súčasný mechanizmus poskytovania humanitárnej pomoci vznikol v roku 2006, jeho nezávislé hodnotenie bolo realizované Platformou rozvojových organizácií - Ambrela v roku 2019. V roku 2021 prostredníctvom pracovnej skupiny pod Koordináčnym výborom prebehla intenzívna reflexia s cieľom prípravy strategického dokumentu na zefektívnenie humanitárnej pomoci, modernizáciu a profesionalizáciu systému poskytovania humanitárnej pomoci, zohľadnenie klimatickej a environmentálnej dimenzie a uplatňovanie celostného pohľadu na príčiny humanitárnych kríz, vrátane katastrof, ozbrojených konfliktov a iných foriem nestability. Proces prípravy humanitárnej stratégie bol po začiatku vojnového konfliktu na Ukrajine v roku 2022 pozastavený a zatiaľ nedošlo k jeho obnoveniu, keďže SR musela pružne reagovať na potreby zasiahnutej Ukrajiny.

Aktuálne platný mechanizmus poskytovania humanitárnej pomoci si vyžaduje aktualizáciu, aby bolo zaistené pružné a efektívne poskytovanie humanitárnej pomoci. Cieľom je zároveň posilniť koordináciu a komunikáciu medzi realizátormi humanitárnej pomoci a partnermi a taktiež vybudovať efektívny nástroj okamžitej reakcie v oblasti humanitárnej pomoci.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“), ako realizátor poskytovania materiálnej humanitárnej pomoci a vysielania záchranných tímov civilnej ochrany, rozumie potrebu širšieho zapojenia privátneho sektora do podpory poskytovania humanitárnej pomoci. Na pravidelnej báze priamo oslovuje stabilných partnerov (TESCO, s.r.o., SHP Harmanec a.s., S&D Pharma SK s.r.o. a ďalšie) so žiadosťami o prehodnotenie možnosti zapojenia sa. Aktívne participovalo (2023 – 2024) aj na iniciatíve EK DG CNCT – Laptops for Ukraine, v ktorej spolupracovalo so súkromnými darcami techniky informačnej technológie (ďalej len „IT“) v rámci EÚ a Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EHP“). Periodicita poskytovania humanitárnej pomoci má zvyšujúcu sa tendenciu a verejné zdroje nie sú schopné pokrývať širokú škálu humanitárnych potrieb. Zefektívnenie spolupráce s privátnym sektorom je preto nevyhnutné, čoho predpokladom musí byť jednotná vízia spolupráce verejného a privátneho sektora na národnej úrovni, zjednodušenie procesov a legislatívne zmeny.

SR nemá vytvorenú samostatnú stratégiu pre zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce. Ako však uvádza nová stratégia, podnikateľský sektor je významným partnerom v rámci ODA SR a ambíciou je preto prehĺbiť spoluprácu s týmto sektorom najmä prostredníctvom pokračovania Programu podnikateľských partnerstiev (ďalej len „PPP“), aktívneho využívania zvýhodnených vývozných úverov a sfunkčnenia nástroja zadania zákazky. Zároveň má SR záujem využívať nástroj EÚ pre financovanie susedskej a medzinárodnej rozvojovej spolupráce NDICI – Globálna Európa.

Na podporu väčšej angažovanosti podnikateľského sektora do aktivít rozvojovej spolupráce sú využívané viaceré nástroje. SAMRS realizuje pre podnikateľov samostatný program – PPP. Záujem podnikateľov o tento program postupne narastá. Tento nástroj je výškou dotácie obmedzený pravidlami EÚ *de minimis* pre štátnu pomoc, má však zásadný potenciál pre rozširovanie počtu podnikateľov zapojených do aktivít rozvojovej spolupráce. Dňa 13.12.2023 EK vydala nové nariadenie o minimálnej pomoci⁶, ktoré zavádza viaceré zmeny. Na základe nového nariadenia SAMRS vydala novú schému minimálnej pomoci, ktorým sa zvýšil limit na celkovú výšku minimálnej pomoci poskytnutej príjemcovi ako jedinému podniku v priebehu obdobia troch rokov predchádzajúcich dňu poskytnutia minimálnej pomoci na 300 000 eur. Granty na menšie inovatívne rozvojové projekty motivujúce k vyššej spolupráci podnikov s medzinárodnými organizáciami poskytuje SR prostredníctvom účelového fondu „Slovak Challenge Fund“ zriadeného pri Rozvojovom programe Spojených národov (ďalej len „UNDP“), pričom v roku 2024 skončila platnosť memoranda o spolupráci medzi UNDP a

⁶Nariadenie Komisie (EÚ) 2023/2831 z 13. decembra 2023 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis*: [Nariadenie - EÚ - 2023/2831 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

MZVEZ SR, v rámci ktorého fungoval aj Slovak Challenge Fund. Momentálne prebiehajú diskusie o možnej obnove predmetnej spolupráce.

Posilňovaniu zapájania podnikateľov do rozvojovej spolupráce sa dlhodobo programovo venuje aj MF SR prostredníctvom svojich vlastných nástrojov. Program „*Investovanie do cieľov udržateľného rozvoja*“ (SDGi, predtým „*Resource Mobilization Facility*“) realizovaný od roku 2019 v spolupráci s UNDP so zameraním na západný Balkán slúži na preklenutie medzery vo financovaní prípravnej fázy väčších investičných projektov, najmä s využitím expertízy slovenských firiem. Doteraz bolo podporených viac ako 20 projektov v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov, digitalizácie, riešeníach pre inteligentný rozvoj miest, odpadového hospodárstva a ďalších. V rámci nástroja zvýhodnených vývozných úverov prebieha snaha o zrealizovanie pilotného projektu v priebehu roka 2025.

Z dôvodu hĺbkového posúdenia postojov malých a stredných podnikateľov k rozvojovej spolupráci realizovala SBA v roku 2023 aj prieskum zameraný na zapojenie podnikateľov do projektov rozvojovej spolupráce, z ktorého okrem iného vyplynulo aj to, že podľa názoru 60,7 % malých a stredných podnikateľov by realizácia projektu rozvojovej spolupráce s podporou štátu vylepšila vnímanie ich spoločnosti v očiach verejnosti, hoci by mnohí z nich ocenili viac informácií a detailov o možnostiach, akým spôsobom je možné sa do takýchto výziev zapojiť. MZVEZ SR, v spolupráci so SAMRS, EXIMBANKOU SR a Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu (ďalej len „SARIO“) v rokoch 2023 - 2025, aj na základe týchto zistení, organizovali špecializované informačné webináre, kde boli tieto informácie záujemcom z prostredia slovenských podnikateľov odprezentované. Existujúce nástroje sú na svoj účel adekvátne stanovené, disponujú však nízkou úrovňou rozpočtového zabezpečenia.

Opatrenie č. 4 nie je splnené.

5. Slovenská republika by mala posilniť transparentnosť zverejnením kritérií, ktoré používa na výber svojich multilaterálnych partnerov
--

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo dopravy SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Multilaterálna pomoc tvorí každoročne až približne 80 % celkovej ODA SR. Predchádzajúca ako aj súčasná stratégia obsahuje kritériá na výber multilaterálnych partnerov rozvojovej spolupráce SR, napr. súlad s prioritami zahraničnej politiky SR, súlad so sektorovými a geografickými prioritami ODA SR, medzinárodný vývoj a pod. Napriek zverejneným kritériám je ich uplatniteľnosť na nízkej úrovni aj vzhľadom na to, že väčšina multilaterálnych príspevkov vyplýva z povinných záväzkov SR voči svojim partnerom.

Multilaterálne príspevky sú každoročne vykazované do OECD a zároveň sú súčasťou výročných správ SAMRS aj MZVEZ SR. Okrem toho MZVEZ SR každé 4 roky pripravuje správu „*Komplexné zhodnotenie efektivity členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a s ním spojené finančné aspekty*“.

SR si multilaterálnych partnerov vyberá s cieľom koordinovať vzájomné aktivity a zefektívniť rozvojové intervencie v prospech partnerskej krajiny. Kľúčovým kritériom je prienik

v teritoriálnom a sektorovom zameraní a prínos pre budovanie kapacít slovenských rozvojových aktérov. V tomto kontexte sa SR zapája aj do koordinácie rozvojových aktivít na úrovni EÚ. SR bola súčasťou spoločného programovania EÚ v programových krajinách SlovakAid – v Keni a Moldavsku. V ďalších krajinách využíva postupy stanovené v rámci iniciatív Tímu Európa (*Team Europe Initiative*) na zvýšenie koherentnosti a vzájomnej prepojenosti rozvojovej spolupráce európskych poskytovateľov. Tieto postupy posilňujú schopnosť SAMRS spolurozhodovať o využívaní zdrojov EÚ v rámci delegovanej spolupráce, na ktorej sa SR podieľa v Moldavsku, Keni, Juhoafrickej republike, v Srbsku a v Gruzínsku. Vďaka tejto spolupráci sa na implementácii projektov EÚ podieľajú aj slovenské mimovládne organizácie.

Väčšinu multilaterálnej rozvojovej spolupráce predstavujú povinné príspevky vyplývajúce z členstva SR v EÚ, Organizácii spojených národov (ďalej len „OSN“), OECD a v ďalších medzinárodných organizáciách a finančných inštitúciách. MZVEZ SR zároveň realizuje dobrovoľné finančné príspevky do rôznych medzinárodných organizácií, pričom hodnota takýchto finančných príspevkov bola v roku 2024 v nadväznosti na konsolidáciu verejných financií obmedzená.

SR má zmluvne upravenú spoluprácu s viacerými medzinárodnými organizáciami. V roku 2024 vypršala platnosť memoranda o spolupráci medzi UNDP a MZVEZ SR, v rámci ktorého sa realizoval projekt *„Partnerstvo pre efektívne riešenia v oblasti rozvojovej spolupráce so zameraním na ciele udržateľného rozvoja“*. Ministerstvo financií SR dlhodobo realizuje v spolupráci s UNDP komplexné projekty *„Verejné a súkromné financie pre rozvoj“* (tzv. *Public and Private Finance for Development*) a Slovenský transformačný fond (tzv. *Slovak Transformation Fund*). MF SR sa tiež podieľa na technickej pomoci v partnerských krajinách ODA SR pod záštitou Medzinárodného menového fondu (ďalej len „MMF“), OECD, Európskej banky pre rekonštrukciu a rozvoj (ďalej len „EBRD“) a Rozvojovej banky Rady Európy (ďalej len „CEB“), ako aj pomoci najchudobnejším krajinám prostredníctvom Svetovej banky (ďalej len „IDA“).

Dlhodobá spolupráca sa rozvinula aj s *Centrom pre excelentnosť v oblasti financií*. Prostredníctvom MF SR je SR členom a prispievajúcim partnerom rôznych multilaterálnych iniciatív, napr. *„Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA)“* v rámci Svetovej banky a *„Addis Tax Initiative“*.

SR má skúsenosť so zmluvne založenou partnerskou spoluprácou s Organizáciou Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (ďalej len „UNESCO“), Detským fondom OSN (ďalej len „UNICEF“), Organizáciou Spojených národov pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien (ďalej len „UN WOMEN“) a s Medzinárodným výborom Červeného kríža. SR zároveň realizovala spoluprácu s viacerými medzinárodnými partnermi, nielen v regionálnych formátoch (Slavkovský formát, Vyšehradská skupina) ale tiež s významnými svetovými donormi či medzinárodnými organizáciami.

Opatrenie č. 5 je čiastočne splnené.

6. Slovenská republika by mala vytvoriť lepšie prepojenia medzi svojou rozvojovou spoluprácou a svojimi prioritami zahraničnej politiky na podporu mieru a bezpečnosti

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR

Stabilizačná dimenzia rozvojových zásahov je podstatným kritériom pri uskutočňovaní projektov bilaterálnej spolupráce i pri účasti na multilaterálnych projektoch v krajinách

a regiónoch náchylných na eskaláciu násilia a bezpečnostnej nestability. Priorita je kladená na aktivity zamerané na pôsobenie v komunitách, ktorých ekonomický a sociálny rozvoj podporuje akceptované stabilizačné ciele partnerskej krajiny. K takémuto pôsobeniu vedú napríklad projekty sociálneho charakteru, určené na pomoc komunitám rozdeleným konfliktom s cieľom ich postupného zblížovania.

Snahou zapojených rezortov bude vytvárať synergie aktivít aj v krajinách, v ktorých pôsobia predstavitelia SR v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu.

Väčšina finančných prostriedkov na rozvojovú spoluprácu v súvislosti so stabilizačnými alebo mierotvornými aktivitami smerovala na Ukrajinu a do regiónu Blízkeho východu.

SR pokračuje v plnení úloh stanovených Národným akčným plánom na vykonávanie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021 – 2025, ktorý prijala vláda SR v septembri 2020. V rámci spolupráce s UNDP, SR napr. podporila druhú fázu realizácie projektu SEESAC⁷ „Posilnenie regionálnej spolupráce pri uplatňovaní rodového hľadiska v reforme bezpečnostného sektora (SSR) na západnom Balkáne“ v rokoch 2018 – 2021 v celkovej sume 164 tis. eur.

Opatrenie č. 6 je čiastočne splnené.

7. Slovenská republika by mala prehodnotiť právne požiadavky, ktoré obmedzujú poskytovanie grantov len na slovenské subjekty, aby sa dosiahol ďalší pokrok pri uvoľňovaní viazanosti svojej ODA v súlade s jej medzinárodnými záväzkami

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúci rezort: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo spravodlivosti SR

Pri plnení tohto odporúčania nedošlo počas vyhodnocovaného obdobia k žiadnemu pokroku. Uvoľňovanie viazanosti ODA SR, prioritne dotácií, je priamo závislé od výšky rozpočtových prostriedkov alokovaných na dvojstrannú ODA SR v zmysle § 7 ods. 2 zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 281/2019 Z. z. Podmienka subjektovej viazanosti dotácií je z pohľadu záväzkov SR v oblasti neviazania rozvojovej spolupráce prekážkou v podpore dvojstranných rozvojových intervencií v najmenej rozvinutých a niektorých ďalších krajinách.

SR však naďalej pokračuje v poskytovaní neviazaných finančných príspevkov poskytnutých buď prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí v partnerských krajinách alebo na základe rozhodnutia ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktoré sa poskytujú priamo miestnym prijímateľom. Najväčší objem finančných príspevkov poskytnutých na základe rozhodnutia ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR smeroval v roku 2024 na Ukrajinu a finančných príspevkov poskytnutých prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí do Kene a Moldavska.

Opatrenie č. 7 nie je splnené.

8. Slovenská republika by mala zvyšovanie rozpočtu na oficiálnu rozvojovú pomoc premietnuť do ľudských zdrojov príslušných inštitúcií v Bratislave a na kľúčových veľvyslanectvách

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo financií SR

⁷ (The South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons)

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo obrany SR

Posilňovanie personálnych kapacít ministerstiev a ostatných orgánov štátnej správy SR pôsobiacich v oblasti rozvojovej spolupráce vrátane zastupiteľských úradov SR v zahraničí v partnerských krajinách je jedným z hlavných predpokladov pre dosahovanie ostatných kvalitatívnych zmien v zmysle odporúčaní OECD a stratégie. Kvalita programov a riadenie rizík je totiž priamo závislá od počtu, kompetencií a zručností zapojených pracovníkov.

SR má v súčasnosti vyslaných dvoch rozvojových diplomatov, po jednom v Keni a Moldavsku. Do mája 2024 bol rozvojový diplomat prítomný aj v Gruzínsku. Táto pozícia bola následne presunutá na Ukrajinu s predpokladaným obsadením pozície v priebehu prvého polroka 2025. Cieľ zvýšiť počet rozvojových diplomatov na aspoň štyroch pred vypršaním platnosti predchádzajúcej stratégie v roku 2024 nebol splnený. Rozvojoví diplomati sa primárne podieľajú na aktivitách spojených s projektovým cyklom, na zabezpečovaní miestnych kontaktov, na koordinácii s ďalšími poskytovateľmi rozvojovej spolupráce, na príprave a implementácii finančných príspevkov či zapájajú podnikateľského sektora do ODA SR. Plnia tiež dôležitú úlohu pri zabezpečovaní monitorovania rozvojových projektov SR.

V dôsledku prebiehajúcej konsolidácie verejných financií SR boli zrušené 2 pracovné miesta na SAMRS a 1 pracovné miesto na odbore rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci MZVEZ SR. Zároveň sa však navýšil počet zamestnancov SAMRS v súvislosti so zapojením SAMRS do projektov delegovanej spolupráce EÚ.

Pokiaľ ide o pracovníkov na zastupiteľských úradoch SR v zahraničí a iných ministerstvách SR, tí sú zvyčajne len čiastočne zodpovední za agendu rozvojovú spolupráce a humanitárnej pomoci.

Celkovo však počet zamestnancov venujúcich sa téme rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci ostal takmer nezmenený aj napriek rastúcej frekvencii a závažnosti medzinárodných humanitárnych kríz a nárastu potreby priamej spolupráce medzi európskymi poskytovateľmi ODA.

Opatrenie č. 8 je čiastočne splnené.

9. Slovenská republika by mala vytvoriť plán pre splnenie a sledovanie svojho záväzku venovať 0,33 % svojho hrubého národného dôchodku na ODA do roku 2030

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo financií SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo dopravy SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

SR sa vstupom do EÚ zaviazala do roku 2030 venovať 0,33 % svojho HND na ODA SR, k čomu sa opakovane prihlásila vo viacerých dokumentoch⁸. Do obdobia predkladania materiálu nebol vytvorený záväzný plán na splnenie uvedeného cieľa so zohľadnením vývoja HND. Rast ODA SR v posledných rokoch bol spôsobený viacerými jednorazovými faktormi,

⁸ K tomuto cieľu sa Slovenská republika zaviazala napríklad 1) vo viacerých Programových vyhláseniach vlády SR; 2) uznesením vlády SR č. 212/2016 k Správe o oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky za rok 2015; 3) uznesením vlády SR č. 5/2017 ku Koncepcii implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí.

ako bolo napr. odpustenie dlhu alebo darovanie prebytočných vakcín proti COVID-19. Aj napriek tomuto rastu je dosiahnutie záväzku do roku 2030 vysoko nepravdepodobné aj vzhľadom na absentujúci systémový plán navyšovania ODA.

SR v súčasnosti zároveň čelí finančným tlakom v dôsledku konsolidačných opatrení zameraných na zlepšenie stavu verejných financií. Konsolidácia verejných financií sa v roku 2024 výrazne dotkla SAMRS, v dôsledku čoho musela SAMRS obmedziť aktivity bilaterálnej rozvojovej spolupráce pôvodne plánované na rok 2024.

Odporúčanie č. 9 nie je splnené.

10. Slovenská republika by si mala určiť bilaterálne prioritné krajiny a vytvoriť stratégie rozvojovej spolupráce v týchto krajinách za účelom dosiahnutia merateľných a časovo viazaných výsledkov odpovedajúcich prioritám partnerskej krajiny.

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Rozptyl zdrojov ODA SR na veľký počet krajín bol konštatovaný v rámci partnerského hodnotenia OECD/DAC ako aj v rámci priebežnej aj záverečnej evaluácie Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky na roky 2019 – 2023. Z uvedeného vyplynula potreba sústrediť ODA SR na programové krajiny a zúžiť výber prioritných partnerských krajín v súlade s komparatívnymi výhodami SR, disponibilnou expertízou, rozpočtovými možnosťami a s kľúčovými prioritami zahraničnej politiky.

Predchádzajúca ako aj súčasná stratégia definujú ako programové krajiny SlovakAid Moldavsko, Keňu a Gruzínsko.

Ciele a zameranie ODA SR v programových krajinách sú definované v samostatných strategických dokumentoch pre Moldavsko, Keňu a Gruzínsko na roky 2021 – 2023 predĺžených do roku 2024. Všetky tri materiály boli dňa 25. februára 2021 schválené vedením MZVEZ SR. Predmetné dokumenty definujú základné princípy, prioritné oblasti a ciele rozvojovej spolupráce SR so spomínanými programovými krajinami. Súčasne predstavujú pokrok v nastavovaní efektívnosti rozvojovej spolupráce SR založenej na aktuálnych rozvojových potrebách programových krajín, prioritách zahraničnej politiky SR a komparatívnych výhodách, doterajších skúsenostiach a znalostiach slovenských rozvojových aktérov.

S cieľom zlepšiť koncentráciu zdrojov v rámci ODA SR, nová stratégia pokračuje v teritoriálnom zužovaní prostredníctvom zníženia počtu partnerských krajín z pôvodných 24 na 19 a zároveň hovorí o zámere pripraviť nové stratégie spolupráce s jednotlivými programovými krajinami.

Odporúčanie č. 10 je splnené.

11. Slovenská republika by mala vytvoriť rozvojové modalitty tak, aby partnerom poskytovala predvídateľné financovanie ako súčasť dohôd o dlhodobom a strategickom partnerstve, a to aj pre humanitárnu pomoc

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolugestor: Ministerstvo financií SR

Vhodnou modalitou pre dosahovanie predvídateľnejšieho financovania rozvojových projektov je nástroj „strategické partnerstvá“ (v minulosti nazývané „rámcové dohody“), ktorý umožní partnerom realizovať dlhodobejšie projekty s vyšším rozpočtom a väčším potenciálom pre dosiahnutie udržateľných výsledkov. Zavádzanie tohto nástroja je limitované najmä rozpočtovými možnosťami. Jeho zavedením sa očakáva ďalšie zníženie transakčných nákladov ODA SR, zlepšenie predvídateľnosti financovania a udržateľnosti intervencií, ako aj posilnenie dôveryhodnosti implementačných partnerov.

Od roku 2022 sa z dotácií SAMRS implementuje strategické partnerstvo v Keni v oblasti digitálnych zručností vo formálnom vzdelávaní. Po skúsenostiach s vyhlásením výzvy na strategické partnerstvá v Kenskej republike v roku 2022, bola v prvom polroku 2023 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie formou strategického partnerstva pre Moldavskú republiku. Cieľom výzvy bolo vytvoriť mechanizmus dlhodobej spolupráce a prispieť k dlhodobu udržateľnému zlepšeniu životných podmienok obyvateľstva a rozvoja v Moldavskej republike. Od roku 2023 sa tak implementuje aj strategické partnerstvo v Moldavsku zamerané na podporu environmentálne udržateľného poľnohospodárstva a výrobu potravín v Moldavsku, ktoré vytvárajú pracovné miesta a zvyšujú energetickú a potravinovú sebestačnosť.

V prípade zlepšenia rozpočtových možností do budúcnosti pretrváva ambícia zaviesť strategické partnerstvá pre viaceré vybrané partnerské krajiny a sektory spolupráce. Pre ďalšie kvalitatívne zlepšenie nástroja strategických partnerstiev bude dôležitá aj zmena relevantných právnych predpisov SR.

Opatrenie č. 11 je splnené.

12. Slovenská republika by mala posilniť svoje systémy tak, aby umožňovali externý dohľad nad jej programami a politikami vrátane nezávislého hodnotenia

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Evaluácia programov a projektov ODA SR prostredníctvom nezávislých externých hodnotiteľov je neoddeliteľnou súčasťou ODA SR. Externí odborní hodnotitelia sú zapájaní do hodnotenia žiadostí o dotácie na rozvojové projekty. Od roku 2021 SAMRS na základe stanovených kritérií vyhodnocuje činnosť jednotlivých externých odborných hodnotiteľov za účelom zlepšenia kontroly kvality hodnotiacich posudkov. Od roku 2021 je komplexné hodnotenie projektových návrhov zdieľané so žiadateľmi o poskytnutie dotácie za účelom poskytnutia ďalších informácií a usmernenia pre zlepšenie kvality a úspešnosti návrhov projektov.

Od roku 2020 boli uskutočnené 4 externé evaluácie. V roku 2020 bola uskutočnená a zverejnená⁹ nezávislá externá evaluácia 14 projektov ODA SR v oblasti globálneho rozvojového vzdelávania, schválených v rokoch 2016 – 2018. Jej závery sú využiteľné pre nastavenie ďalšej podpory projektov globálneho vzdelávania v rezorte MZVEZ SR, ako aj pre plánovanú Národnú stratégiu globálneho vzdelávania SR (v gescii MŠVVM SR). V roku 2021 v súlade so súčasnou Stratégiou monitorovania a evaluácie bilaterálnej rozvojovej spolupráce vykonal tím nezávislých externých hodnotiteľov hodnotenie celého portfólia bilaterálnej ODA SR za roky 2019 až 2020 a časti aktivít za rok 2021. Výsledky evaluácie s odporúčaniami boli

⁹ https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2021/02/Navrh-zaverecnej-spravy-GRV_final.pdf

zverejnené online¹⁰ a prispeli k programovým a plánovacím rozhodnutiam MZVEZ SR a SAMRS na roky 2022 - 2024. V roku 2023 sa realizovala evaluácia programu dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR s Moldavskom.

V apríli 2024 sa začala záverečná evaluácia Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023, ktorej platnosť bola predĺžená do konca roka 2024. Hlavným cieľom evaluácie bolo získať nezávislé a objektívne podložené informácie využiteľné pri rozhodovaní o budúcom smerovaní a spôsobe realizácie rozvojovej spolupráce SR osobitne s dôrazom na prípravu novej Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR do roku 2030. Evaluácia bola ukončená v októbri 2024 a evaluačná správa je zverejnená na webovej stránke MZVEZ SR aj SAMRS¹¹.

Okrem uvedeného sa pravidelne vykonávajú hodnotenia v rámci rôznych projektov spolupráce s medzinárodnými rozvojovými partnermi, najmä UNDP.

V rokoch 2019-2020 SAMRS taktiež úspešne absolvovala dôkladný audit (tzv. *Pillar Assessment* EÚ) za účelom zapojenia sa do delegovanej spolupráce EÚ. EK tak môže agentúre SAMRS zveriť úlohy spojené s čerpaním zdrojov EÚ určených na rozvojovú spoluprácu so zabezpečením ochrany jej finančných záujmov. V roku 2024 bola úspešne ukončená realizácia projektu delegovanej spolupráce EÚ v Moldavsku v oblasti podpory miestnych nezávislých médií. Začiatkom roka 2023 sa začala implementácia projektu delegovanej spolupráce v Juhoafrickej republike a Keni zameraného na podporu rozvoja podnikateľského prostredia pre mladých ľudí v Afrike. V novembri 2023 začala SAMRS s realizáciou tretieho projektu delegovanej spolupráce EÚ zameraného na integráciu srbského trhového prostredia do vnútorného trhu EÚ a v roku 2024 sa SAMRS zapojila do realizácie už v poradí štvrtého projektu delegovanej spolupráce zameraného na zlepšenie kvality ovzdušia v Gruzínsku. EXIMBANKA SR tiež úspešne absolvovala *Pillar Assessment* EÚ koncom roka 2021. MZVEZ SR i SAMRS boli v rozmedzí rokov 2020-2022 taktiež predmetom viacerých vládnych auditov zameraných na overenie a hodnotenie finančného riadenia, overenie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými financiami, overenie zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom.

Odporúčanie č. 12 je splnené.

13. Slovenská republika by mala zaviesť riadenie založené na výsledkoch, aby sa zaistilo, že všetky stratégie a zásahy smerujú k plneniu vopred určených výsledkov v oblasti rozvoja

Gestor: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Spolupracujúce rezorty: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR

Implementácia tohto odporúčania má dlhodobý charakter. Princíp riadenia založeného na výsledkoch je potrebné postupne zaviesť do všetkých strategických, koncepcných i operačných dokumentov tak, aby boli vzájomne na seba naviazané a zosúladené. SAMRS postupne zvyšuje nároky v oblasti riadenia a vyhodnocovania rozvojových projektov na základe výsledkov („RBM“, *results based management*). SAMRS v tejto súvislosti aktualizovala aj spôsob vyplňania logického rámca dotačných projektov. Stratégie spolupráce s programovými krajinami (Moldavsko, Keňa, Gruzínsko) obsahovali prehľadný logický rámec definujúci ciele a očakávané výsledky spolupráce vrátane merateľných ukazovateľov odvodených od SDGs.

¹⁰<https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2021/12/ZA%CC%81VEREC%CC%8CNA%CC%81-EVALUAC%CC%8CNA%CC%81-SPRA%CC%81VA.pdf>

¹¹ [Zaverecna-evaluacia-SSRS_zaverecna-sprava.pdf](#)

Ich zohľadnenie sa vyžaduje v logických rámcoch projektových návrhov podporených dotáciami SAMRS i pri následnom záverečnom hodnotení projektov. RBM bolo v roku 2021 predmetom školení pracovníkov MZVEZ SR a SAMRS v spolupráci s UNDP.

V kontexte prípravy piatej strednodobej stratégie ODA SR do roku 2030 spolupracovalo MZVEZ SR v roku 2023 s OECD na komplexnejšom rozvoji témy a postupov RBM v celom portfóliu ODA SR. V zmysle novej stratégie zostaví MZVEZ SR v priebehu roka 2025 v spolupráci so SAMRS a ostatnými relevantnými aktérmi rozvojovej spolupráce SR logický rámec vrátane súboru merateľných výsledkových indikátorov, ktoré budú naviazané na strategické ciele stanovené v stratégii a vyhodnocované pri jednotlivých rozvojových intervenciách, ako aj komplexne na úrovni projektových výziev, teritórií, programov a samotnej stratégie. SR pritom bude vychádzať zo zistení a odporúčaní OECD. Dlhodobým cieľom v tejto oblasti je postupne zaviesť systém riadenia založeného na výsledkoch, ktorý bude uplatniteľný naprieč všetkými inštitúciami SR zapojenými do aktivít rozvojovej spolupráce tak, aby bolo možné vyčíslieť spoločné výsledky rozvojovej spolupráce SR v rôznych teritoriálnych a sektorových oblastiach.

Odporúčanie č. 13 je čiastočne splnené.